

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

В ринкових умовах господарювання характерними є: регулярні зміни на фінансових ринках, нестабільне зовнішнє середовище, зростання рівня конкурентоспроможності серед підприємств. Щоб успішно функціонувати в таких умовах підприємства мають бути фінансово стійкими, що є дуже складним завданням. Аналіз фінансового стану підприємства характеризує пріоритет суб'єкта господарювання серед конкурентів, дозволяє визначити недоліки у діяльності підприємства і створити напрями, які покращать його діяльність. **На фінансовий стан підприємства мають важливий вплив внутрішні і зовнішні чинники. Для підприємницької діяльності, як і для інших видів діяльності, характерна невизначеність, тому що внутрішнє і зовнішнє середовище постійно змінюється.** Ймовірність настання негативних наслідків діяльності, як і загроза невиконання запланованих результатів, свідчать про ризик. Як відомо, найбільші збитки і найбільший прибуток приносять ринкові операції з високим ризиком. Щоб підвищити рівень фінансової стійкості підприємства, потрібно аналізувати діяльність та створювати різні заходи, які здатні вдосконалити слабкі сторони. Саме це обґрунтовує важливість та актуальність теми дослідження.

Поняття «фінансовий стан підприємства» знайшло різне трактування у працях зарубіжних і вітчизняних науковців. Т. А. Обушак трактує фінансовий стан як характеристику діяльності підприємства у певний період, що визначає реальну та потенційну можливість підприємства забезпечувати достатній рівень фінансування фінансово-господарської діяльності та здатності ефективно здійснювати її у майбутньому.

М.Я. Дем'яненко розглядає фінансовий стан як комплекс виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації усіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства.

Так, О.М. Бандурка визначає фінансовий стан як ступінь забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями.

Ю.С. Цал-Цалко стверджує, що фінансовий стан підприємства представлений сукупністю показників, що показують наявність і використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні фінансові можливості. Тому, коли господарська діяльність приносить прибуток, то створюються додаткові джерела коштів, що в результаті сприяють стабілізації фінансового становища підприємства.

На підґрунті даних про фінансовий стан підприємства проводиться аналіз головних показників фінансового стану і встановлюються економічні напрями щодо подальших дій підприємства в майбутньому. Наскільки чітко і якісно буде проведено фінансовий аналіз, залежить ефективність управлінських рішень і доцільність роботи підприємства. На рисунку 1 відображений алгоритм проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Головною метою проведення оцінки фінансового стану – своєчасно виявити і запобігти появі ризиків у фінансовій діяльності, знайти резерви для підтримання фінансової стійкості і платоспроможності підприємства. Оцінювання фінансового стану проводять керівники і певні служби підприємства, інвестори, засновники, для отримання інформації про ефективність користування ресурсами, банки для оцінки умов кредитування та визначення певного ступеню ризику, постачальники для запланованого одержання платежів.

Аналіз фінансового стану підприємства має стосуватися пошуку можливостей і загроз в діяльності як у зовнішньому середовищі, так і в поточного стані підприємства, що ґрунтується на даних фінансової звітності і первинного обліку. Внутрішнє оцінювання проводиться службами підприємства і інформація щодо результатів використовуються для дій щодо фінансового стану підприємства. Основана ціль проведення аналізу фінансового стану є пошук і створення умов для отримання грошових коштів і одержання максимального прибутку, а також запобігання банкрутства.

Зовнішнє оцінювання здійснюється інвесторами, постачальниками, органами, що здійснюють контроль на основі звітності, яка публікується. Її мета – визначити можливості вигідного вкладання коштів, для отримання максимального прибутку і виключення ризику банкрутства.

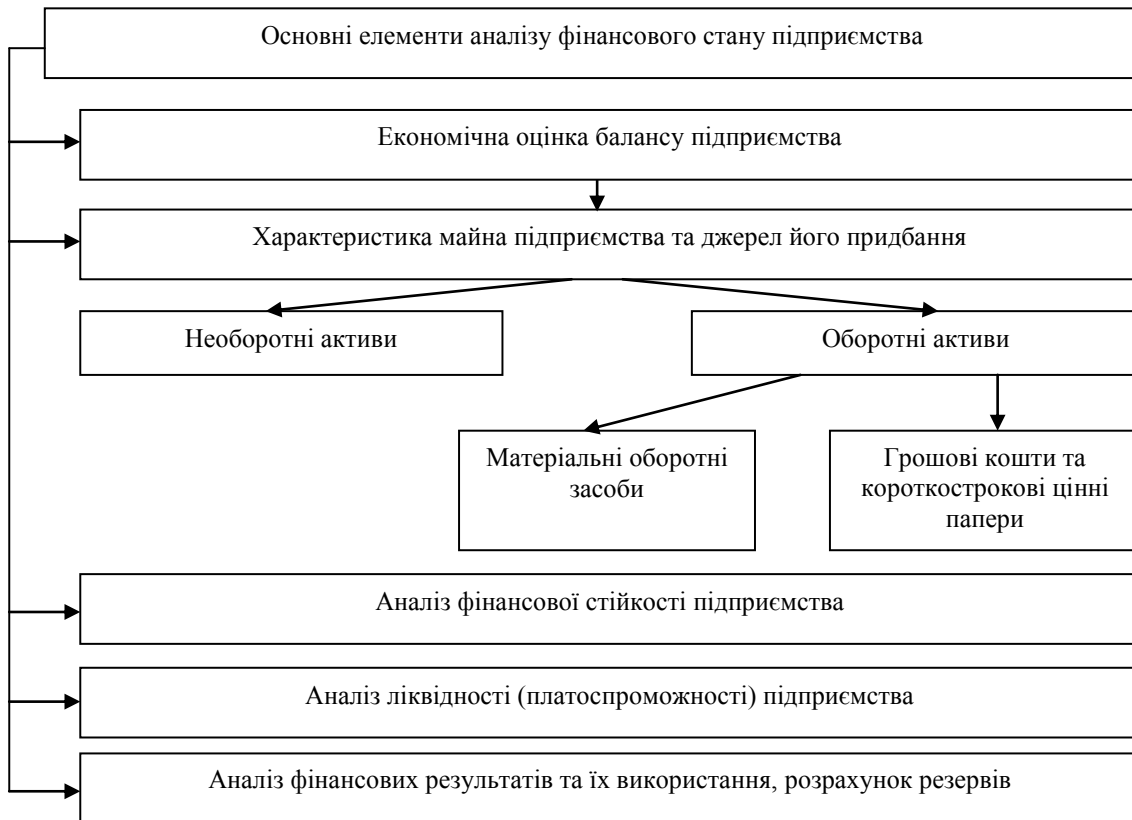
Сьогодні для аналізу фінансового стану підприємства створено безліч методик. Пропонуємо фінансовий стан підприємства досліджувати за моделлю Альтмана. Модель Альтмана включає в себе послідовність інтегральної оцінки стану неплатоспроможності підприємства, яка заснована на сукупному аналізі показників, що допомагають визначити ступінь стійкості фінансового стану підприємства.

Аналіз фінансового стану за методом Альтмана відбувається на основі формули:

$$Z = 0,717 X_1 + 0,847 X_2 + 3,107 X_3 + 0,42 X_4 + 0,995 X_5 \quad 1$$

де X_1 – співвідношення власного оборотного капіталу до всього активів; X_2 – співвідношення нерозподіленого прибутку до всього активів; X_3 – співвідношення прибутку до виплати відсотків до всього активів; X_4 – співвідношення власного капіталу до зобов'язань; X_5 – співвідношення чистого доходу до всього активів.

Узагальнюючий показник Z може набувати значень в межах [-14; +22], при цьому підприємства для яких $Z > 2,9$ потрапляють в число фінансово стійких, характеризуються стійким фінансовим станом, підприємства, для яких $Z < 1,23$ перебувають у загрозі настання банкрутства в найближчі 2-3 роки, а інтервал [1,23; 2,9] складає зону невизначеності, такі підприємства мають нестійкий фінансовий стан.

Рис. 1. Послідовність процесу аналізу фінансового стану підприємства

Для усунення виявлених загроз для діяльності підприємства необхідно розроблювати заходи щодо поліпшення діяльності підприємства. Варто шукати способи їх досягнення, аналізувати та прогнозувати стан діяльності підприємства з врахуванням запропонованих заходів. Відтак, процес аналізу фінансової стану підприємства розуміє під собою систему, яка включає в себе аналіз середовища функціонування, процесу планування і контролю за діяльністю підприємства. Тому, реалізація такого загального процесу дозволяє тримати діяльність підприємства під всебічним контролем і робити його діяльність прибутковою.

Таким чином, фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Проведення аналізу фінансового стану підприємства за визначеним алгоритмом дає змогу стверджувати, що таке дослідження фінансових відносин дає якісну та кількісну інформацію про його діяльність, яка необхідна для багатьох суб'єктів ринкових відносин.